

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΣΑΝ ΤΑ ΤΡΥΓΟΝΙΑ

ΩΣ πνίγηκε ὁ καπετάν - Πρέκας ;

Καλὰ - καλὰ δὲν τῶμαθε ποτὲ κανένας. "Ενα πρωΐ μιὰ ψαρόβαρκα τὸν εἶδε νὰ ταξιδεύῃ κατά τὴν μπούκα τοῦ λιμανιοῦ, μπροσύμντα ἀπάνω στὴ θάλασσα, μὲ τὸ πρόσωπο βουτηγμένο στὸ κῦμα καὶ τὰ μεγάλα του ἀσπρα μαλλιά, ἀνακατωμένα μὲ τοὺς ἄφρούς. Τὸ κυματάκι, ἔεψυχισμένο, ἐσπρωχνε ὅλοένα πρίμα κι' ἀπαλὰ τὸ ξυλιασμένο κορδιὶ κατὰ τὸ πέλαγο, σὰ μονόξυλο, ποὺ ταξίδευε δίχως κουπιὰ καὶ καπετάνιο, μὰ ποὺ εἶχε βαλμένη τὴ ρότα του καὶ τραβοῦσε ἥσυχα καὶ στοχαστικὰ τὸ δρόμο του. 'Απ' τὴ βάρκα δὲν ἀργήσανε νὰ τὸν ἀπεικάσουν, μὲ ὅλο ποὺ δὲν εἶχε φέξη ἀκόμη καλὰ - καλὰ καὶ μιὰ πηχτὴ καταχνιὰ σκέπαζε ὅλόγυρα στερογές καὶ θάλασσες.

— Γιὰ ποὺ νᾶχῃ βάλη ρότα τοῦτο τὸ πλεούμενο ; εἴπε ὁ βαρκάρης στὸ μοῦτσο του, γυρίζοντας κατὰ τὸ μπροστινὸ κουπί, ποὺ ἔλαμνε νυσταγμένα κι' ἀνόρεχτα τὸ παιδί, καὶ σιάρισε τὸ δικό του, γιὰ νὰ γυρίσῃ τὴ βάρκα κατὰ τὸ κουφάρι, ποὺ ἔπλεε τώρα τρεῖς - τέσσαρες ὁργυιές ζερβιά τους.

— Ποιό πλεούμενο ; εἴπε τὸ παιδί, ποὺ δὲν ἔβλεπε τίποτα μπροστά του.

Καὶ κράτησε τὸ κουπὶ γιὰ νὰ κυττάξῃ καλύτερα.

— Τράβα τὸ κουπί σου ! τοῦ εἴπε ξερὰ ὁ καπετάνιος.

Αὐτὸς σιάριζε ὅλοένα, ώς ποὺ βάλανε πλώρη κατὰ τὸ «πλεούμενο». Μὲ δυὸ κουπιὲς τὸ διπλαρώσανε.

— Παναγία μου ! Τί εἶναι τοῦτο ; "Ανθρωπος ; . . . φώναξε τὸ παιδί.

— 'Αμ' τί ἥθελες νᾶναι ; Σκυλόψαρο ; . . . ἔκανε ὁ καπετάνιος. 'Απὸ τέτοια ἡ θάλασσα, ἄλλο τίποτα, παιδί μου.

"Αρπαξε ἔνα σκοινὶ ἀπ' τὴ πρύμη, τῶκανε θηλειὰ κ' ἔσκυψε στὴν κουπαστὴ νὰ τὸ περάσῃ στὸ κουφάρι. Καθὼς ἔσκυψε, ἔνα

κῦμα ἀνασήκωσε τὸ κάτασπρο κεφάλι ἀπ' τὸ νερό, ποὺ ἔμοιαζε σά νὰ είχε γυρίσῃ νὰ ίδῃ ποιός σκύβει ἀπὸ πάνω του.

— Μπά! ἔκανε ὁ βαρκάρης, περνῶντας του τὴν θηλειὰ στὴ μέση. Ὁ καπετάν - Πρέκας! ... Αὐτὸς δὲν είναι;

Τὸ παιδί ἔσκυψε ἀπάνω στὸ κουφάρι καὶ τρέμιανε τὰ κατάσγονά του.

— Ὁ καπετάν - Πρέκας! Δὲν τονὲ βλέπεις;

‘Ο βαρκάρης, σέργοντας τὸ σκοινί, νὰ τὸ δέση στὴ πρύμη, σήκωσε μιὰ στιγμὴ τὸ δεξῖ του χέρι κ’ ἔκανε τὸ σταυρό του.

— Κύριε ἐλέησον! Τοῦτο πάλι ἥτανε ἀπ' τ' ἄγραφα ...

Δὲν εἶπε ἄλλο λόγο. Σιγουράδισε τὸ σκοινὶ πίσω στὴν πρύμη καὶ ξανακάθησε στὸ κουπί.

— Ἐλα! Τράβα νὰ γυρίσουμε, εἶπε στὸ παιδί. Τὴ δουλειά μας τὴν κάναμε σήμερα! Πιάσαιμε μεγάλο ψάρι ...

‘Εβαλε πλώρη κατὰ τὸ λιμάνι. Ἡ καταχνὶα είχε ἀρχίση νὰ δὲ φύσαγε ἀπὸ πουθενὰ κ’ ἡ ψαρόβαρκα ἔσχιζε ράθυμα τὰ κοιμισμένα νερά, σέργοντας πίσω της τὸ ἀσπρειδεὸ κουφάρι, μὲ τὰ σκόρπια κάτασπρα μαλλιά, ποὺ φαντάζανε σὰν ἀνάλαφρος ἀφρὸς ἀπάνω στὴν καταγάλανη πλατωσιά, καθὼς τὰ χαϊδενε καὶ τὰ γαργαλοῦσε ἡ συρμὴ τοῦ νεροῦ. Ἄλλες βάρκες, μέσα στὴν αὐγινὴ κάλμα μὲ τὰ πανιὰ κρεμασμένα, μάταια πασχῆσαν νὰ βροῦνται τὸν καιρό, ἀργοσαλεύοντας ἐδῶ κ’ ἐκεὶ στὴ θανατερὴ γαλήνη, μακραίνοντας μὲ ράθυμα κουπιὰ κατὰ τ’ ἀνοιχτὰ καὶ καρτερῶντας μὲ λαχτάρα ἔνα καλόβολο σαγανάκι, μέσα στὸ πηγμένο πέλαγο.

Ἡ βάρκα, μὲ τὸ ἀνεπάντεχο ρυμούλκιο, πόδιζε ὅλοένα κατὰ τὸ λιμάνι, δίχως κάννένας θαλασσομάχος νὰ βάζῃ μὲ τὸ νοῦ του, μέσα στὴν πλατειὰ τὴν θάλασσα, ἀπὸ μακρυά κι’ ἀπὸ σιμά, πῶς ἔνα ξόδι τούτη τὴ στιγμὴ ἔσχιζε, χωρὶς παπάδες καὶ ξεφτέρια, τὰ κύματα. Μόνο, καθὼς περνοῦσε ἡ βάρκα δίπλα ἀπὸ ἔνα καΐκι, φορτωμένο μὲ κερεστέ, ποὺ μιὰ φελούκα πάσχιζε σέργοντας το νὰ τὸ βγάλῃ ἀπ’ τὴ μπούκα τοῦ λιμανιοῦ, δυὸ ναῦτες σκύψανε ἀπ’ τὸ παραπέτο, κατὶ ρωτήσανε, κουνήσανε τὰ κεφάλια, καὶ γυρίσανε στὴ δουλειά τους. Καὶ ἀπάνω στὸ κερεκόπο, νὰ τὸ σιγουράδῃ στὸ σωρό, ἄφισε τὸ σανίδι νὰ πέσῃ ἀπ’ τὸ χέρι του, ἔβγαλε τὴ σκουφία του κ’ ἔκανε τὸ σταυρό του. Ἡ βάρκα, μὲ τὸ ἀνεπάντεχο ρυμούλκιο, ἔσχιζε σιγὰ καὶ λυπητερὰ τὰ νερὰ τοῦ λιμανιοῦ, λάμνοντας ὅλοένα κατὰ τὸ μῶλο ...

* *

Ἡ Ἀστυνομία, ποὺ καταπιάσθηκε ἀνακρίσεις, ἅμα βγάλανε τὸν πνιγμένο στὴ στεριά, δὲν ξεκαθάρισε καὶ πολλὰ πράμματα. Οἱ γιατροί, ποὺ τὸν σχίσανε στὸ νεκροταφεῖο, δὲ βρήκανε καμία αἰτία ἀπάνω του, οὔτε λαβωματιά, οὔτε χτύπημα, οὔτε ἄλλο

σημάδι κανένα. Είπανε πῶς πνίγηκε, καθαρὰ καὶ ξάστερα. 'Απ' τίς μαρτυρίες τῶν ἀνθρώπων, ποὺ δώκανε ἀνάκριση, δὲ βγῆκε τίποτε παραπάνω. 'Ο καπετάν - Πρέκας, βράδυ - βράδυ, ἔφυγε ἀπ' τὸ σπίτι του — ὅπως εἶπε μιὰ ψυχοπαίδα, ποὺ εἶχανε στὸ σπίτι — παίρνοντας μαζί του τὸ ἄρμιδι του καὶ τὰ δολώματά του, νὰ πάῃ νὰ φαρέψῃ κάτω στὸ μῶλο, καθὼς ἔκανε χρόνια τώρα.

— 'Απ' τὴ μέρα, ποὺ συχωρέθηκε ἡ ψυχομάννα, πᾶνε τρεῖς μέρες τώρα — εἶπε ἡ κοπέλλα — δὲν εἶχε βγῆ ἀπὸ τὸ σπίτι. 'Εχθές, εἶπε πῶς στενοχωρήθηκε μέσα στὸ σπίτι κ' ἔφυγε. Μοῦ εἶπε μάλιστα νὰ φάω καὶ νὰ πέσω, γιατὶ θ' ἀργήσῃ σὰν πάντα...

— 'Εβαλες κακὸ στὸ νοῦ σου, κορίτσι μου; ζώτησε ὁ ἀστυνόμος.

— Γιατί νὰ βάλω; εἶπε ἡ κοπέλλα. 'Ο μακαρίτης, καὶ ζῶντας ἡ ψυχομάννα μου, ἔτσι τὸ συνείθιζε πάντα. "Ἐφευγε ἀπὸ βραδὺς γιὰ τὸ φάρεμα καὶ γύριζε τὰ ξημερώματα. "Ένας καὶ δυὸς τάχα τὸν εἶχανε ἵδη, σταυροπόδι στὸ μῶλο, ως τὰ ξημερώματα τοῦ Θεοῦ; Τοῦ εἶχε κολλήσει μανία. Αὐτὸς δὲ ἦτανε καὶ τὸ παράπονο τῆς μακαρίτισσας...

— Καλά, παιδί μου, — τῆς ἔκοψε τὴν κουβέντα ὁ ἀστυνόμος — αὐτὰ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουνε. Γιὰ πές μου τώρα! 'Απ' τὸν καιρό, ποὺ πέθανε ἡ μακαρίτισσα, εἶχε δεῖξῃ καμμιὰ διαφορὰ ὁ ἀφέντης σου; Θέλω νὰ πῶ, φαινότανε λυπημένος, ἔκλαιγε, εἶπε τίποτε σημαδιακὰ λόγια;

— Η κοπέλλα ἀναστέναξε, χαμογελῶντας μαζί.

— Θιός σχωρέσ' τονε! "Ἐδειχνε ποτὲ τίποτες ὁ χριστιανός; 'Αμ' αὐτὸς καλά - καλά, οὔτε τὴν ἔκλαιψη, ποὺ λέει ὁ λόγος, τέτοιαν ἄγια γυναῖκα. Τὸ μάτι του δὲ δάκρυσε ποτές. Σκουντουφλιασμένος, τρεῖς μέρες τώρα στὴν ἀγκωνή, μὲ τὸ τσιμπούκι στὸ στόμα, μήπως ἀνοίξε καθόλου τ' ἀχεῖλι του νὰ βγάλῃ λόγο; 'Αγκαλά, καὶ ζῶντας ἡ μακαρίτισσα, μήπως τῆς εἶπε ποτὲ μιὰ γλυκειὰ κουβέντα; Αὐτὸς ἦτανε τὸ παράπονο τῆς μακαρίτισσας. «Καλημέρα, καλησπέρα» κι' ὅξω, στὸν καφενὲ ἥ στὸ φάρεμα, αὐτὴ ἦτανε ἡ ζωή του, κὺν - ἀστυνόμε μου...

— Ο ἀστυνόμος ἄκουγε βαρετὰ κι' ἀνόρεχτα, μὲ συχνὰ χασμουρητά. Καταλάβαινε πῶς ἡ ἀνάκριση ἦτανε γιὰ τὸν τύπο. Γιὰ ἔγκλημα οὔτε ἴδεα! Νταραβέρια ὁ καπετάν - Πρέκας δὲν εἶχε μὰ κάνενα, κακὸ ἀνθρώπου δὲν εἶχε κάνη ποτές του καὶ λίγοι μέσα στὸ νησὶ ἦτανε τόσο ἀγαπημένοι καὶ καλοδεχούμενοι παντοῦ σὰν κι' αὐτόν. Τί ἦθελες νὰ γίνη λοιπόν; Καθὼς ἦτανε σκυφτὸς στὸ μῶλο, ἀπάνω στὸ ἄρμιδι του, θὰ τὸν πῆρες ὁ ὑπνος, θάγυρε τὸ κορμί του μπροστὰ καὶ θάπεσε στὴ θάλασσα. Ψυχὴ στὸ μῶλο δὲν ἦτανε τέτοια ὥρα. Κάτι ἄλλα γεροντάκια, ποὺ φαρέβανε πάντα μαζί του, τοῦ κάνανε παρέα κάμποση ὥρα κ' ὑστερα φεύγανε. Αὐτὸς πάντα ἔμενε τελευταῖος. Αὐτὸς τὸ ἔξερε ὅλο τὸ νησὶ κι' ἀπ' τὴν ἀνάκριση, ποὺ ἔγινε, βεβαιώθηκε.

"Επεσε λοιπὸν στὴ θάλασσα. Ὁ μῶλος ψηλός, ὁ καπετάν - Πρέκας γέρος πιὰ κι' ἀδύναμος, πάλαιψε μὰ δὲν μπόρεσε νὰ γλυτώσῃ. Μπορεῖ νὰ τοῦ ἥρθε καὶ συγκοπή, ὅπως εἴπε ὁ γιατρός. Πῆγε στὸν πάτο, ἥπιε νερό, φούσκωσε, ὕστερα ἡ θάλασσα τὸν πέταξε ἀπάνω καὶ τὸ ἀπόγειο τῆς νύχτας τὸν ἔσπρωξε κατὰ τὴν μπούκα τοῦ λιμανιοῦ, ποὺ τὸν ψάρεψε ἡ βάρκα.

— Αὐτὰ λοιπόν, παιδί μου... ξαναεῖπε ὁ ἀστυνόμος στὴν ψυχοπαίδα, ποὺ τὴν εἶχανε πάρη τώρα τὰ κλάματα καὶ σκούπιζε τὰ μάτια τῆς μὲ τὴν ποδιά της.

— Αὐτὰ κὺρο - ἀστυνόμε! Κακὸς ἄνθρωπος δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ πῶς ἦτανε ὁ ἀφέντης. Θὰ μὲ κολάσῃ ὁ Θεός! Κι' ἀπ' τὸν καιρὸν ποὺ ταξίδευε, ὅλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου τάφερνε στὴν ψυχομάννα μου. Καὶ στολίδια καὶ διαμαντικά καὶ τζοβαΐρια! Γεμάτο τὸ σπίτι ἀπ' τὰ καλὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τώρα τίποτε δὲν μᾶς ἀπόλειψε. Πάντα τὰ χέρια του γεμάτα. Τὸν ψυχρὸν τὸ λόγο δὲν τὸν ἀκούσαμε ποτὲς ἀπ' τὸ στόμα του. "Ἐτσι μοναχά, ποὺ ἔπεφτε βαρύς, πῶς νὰ τὸ πῶ; ἀμύλητος... Αὐτὸν ἦτανε καὶ τὸ παράπονο τῆς μακαρίτισσας. Βαρυγκομοῦσε, βλέπεις, ἡ γυναῖκα, κύρο - ἀστυνόμε. "Ελεγε πῶς δὲν τὴν ἀγαπάει, πῶς δὲν τήνε πονεῖ, μαθέες, ὅπως ἀγαπᾶνε καὶ πονοῦνε οἱ ἄλλοι ἄντροι τὶς γυναικες τους. Θίος σχωρέες τον, μά...

"Η γλῶσσα τοῦ θηλυκοῦ εἶχε πάρη δρόμο κ' ἔκοθε κ' ἔρραβε. Ὁ ἀστυνόμος τὴν ἀντίσκοψε.

— Καλά, παιδί μου! Αὐτὰ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουνε. Φτάνει. Σῦρε στὸ καλό...

Καὶ γυρίζοντας κατὰ τὸν γραμματικό, ποῦγραφε, τοῦ εἴπε:

— Περὶ αὐτοκτονίας, οὔτε ἰδέα! Τί λές κ' ἔσυ;

— Σύμφωνος! είπε ὁ γραμματικός.

Καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἑξουσίας, εὐχαριστημένοι ἀπ' τὴ δουλειά τους καὶ ἥσυχοι πῶς οἱ σκοτοῦρες τους τέλειωναν ὡς ἔδω, κλείσανε τὰ χαρτιά τους, μὲ χασμουρητά, καὶ σηκώθηκαν νὰ κατεβοῦνε στὸν καφενέ.

Μὰ καὶ κανένας δὲν πολυσκοτίσθηκε νὰ μάθῃ τὸ πῶς καὶ τὸ γιατὶ πνίγηκε ὁ καπετάν - Πρέκας. Λεφτὰ δὲν είχε, οὔτε κληρονόμους γιὰ νὰ σκαλίσουν τὴ δουλειά, νὰ βάλουν ὑποψίες μὲ τὸ νοῦ τους καὶ νὰ μαλλιοτραβηγθοῦν γύρω ἀπ' τὸν ξαφνικὸ θάνατό του. Καὶ μιὰ φορά, ποὺ ἡ Ἀστυνομία, ποὺ τὰ ξεψαχνίζει ὅλα καὶ βγάζει τὴν ἀλήθεια μέσον ἀπ' τὸ πηγάδι, εἴπε καθαρὰ καὶ ξάστερα, πῶς διτὶ γίνηκε, γίνηκε ἀπὸ κακὴ ὥρα, ἔλειψε κ' ἡ περιέργεια τοῦ κόσμου καὶ μαζὶ μὲ τὸν τάφο τοῦ καπετάν - Πρέκα, κλείσανε καὶ τὰ στόματα τῶν γυναικῶν στὶς γειτονίες καὶ τοὺς αὐλόγυρους.

"Αν ἦτανε νέος, παλλικάρι, ὁ καπετάν - Πρέκας, θὰ μποροῦσε νὰ πῇ κανένας, πῶς ὁ ξαφνικός του θάνατος, τρεῖς μέρες ὕστερος"

ΕΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Η ΘΛΙΨΙΣ

(*"Ἐργον τοῦ* Greuze

ἀπ' τὸ θάνατο τῆς γυναικας του, δὲν ἥτανε, ποὺ λέει ὁ λόγος, ἀπὸ Θεοῦ. Ποιὸς ξέρει! Εἶναι κι' ἀντρόγυνα ποὺ μοιάζουνε σὰν τὰ τρυγόνια...

— "Ομως στὸν καιρό μας, ὅπως ἔλεγε κ' ἡ Σουρούταινα ὁ Φιλόσοφος, ἡ γοητὰ ἡ κλησάρισσα τοῦ "Αη - Παντελεήμονα, φιλόσοφος παρανόμη καὶ πρᾶμα, στὸν καιρό μας, παιδί μου, τέτοια πράμματα δὲν γίνονται πιά. Οἱ χηρευάμενοι, παιδί μου, τώρα ποῦγινε ἀσπρος ὁ Χάρος, παχαίνουν καὶ φουσκώνουν, σὰν τὰ καπόνια, κ' ἡ χῆρες, ὅταν ἔρχονται στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ τὰ σαράντα, ἔχουνε διπλᾶ προγούλια. Στὰ κόλυθα τοῦ χρόνου πιά, μὴν τὰ ὁστᾶς, παιδί μου! Τύφλα νάχουνε ὅλα τὰ μαντζούνια κι' ὅλα τὰ κουκουνάρια τοῦ κόσμου, μπροστὰ στὴ θλῖψι τῆς χηρειᾶς. Μονάχα ἡ μαννάδες ἀπομείνανε, συφορά τους! νὰ κλαῖνε τὰ πεθαμμένα τους παιδιά..."

"Οσο γιὰ τὸν καπετάν - Πρέκα οὔτε λόγος νὰ γίνεται. Γέρος ἀνθρωπος, ἔνα σάψαλο ἔκει, σαράντα χρόνια παντρεμένος, αὐτὸ τοῦλειπε. Νὰ πάγ ν' ἀνταμώσῃ τὴν τρυγόνα του!"

— "Άλλα δέκα, άλλα εἴκοσι χρόνια θὰ ζοῦσε ὁ μακαρίτης, ἔλεγε ἡ Σουρούταινα ὁ Φιλόσοφος, ἀν δὲν τούρχότανε τὸ ξαφνικό. 'Ακοῦστε ποὺ σᾶς λέω! 'Απ' ὅσα τοῦ ἥτανε γραφτὸ νὰ ζήσῃ, άλλα τόσα! Μὰ ὁ Χάρος, ποὺ τοῦ μαγείρεψε τὸ μαντζούνι, τοῦ τὸ πῆρε, βλέπεις, ἀπ' τὸ στόμα του. Δὲν ἀξιώθηκε νὰ χαρῇ τὸ μαῦρο τὸ πουκάμισο ὁ παλιόγερος, Θεέ μου, συχώρεσέ μου..."

"Ωστόσο ὁ καπετάν - Πρέκας θάφτηκε δίπλα στὴ γοητὰ του κι' ἄν δὲν μοιράστηκε μαζί της τὸ ύστερνὸ κραβάτι, μοιράσθηκε τὸν ἥσκιο ἐνὸς γέρικου πεύκου.

— Κρῖμα! είχε πῆ ἡ γοητὰ Σουρούταινα ὁ Φιλόσοφος, ποὺ δὲν ἥτανε βολετὸ ν' ἀνοίξουνε τὸ λάκκο τῆς γοητᾶς του καὶ νὰ τῆς τὸν βάλουνε στὴν ἀγκαλιά της. Νὰ κοιμηθοῦνε σὰν τὰ τρυγονάκια, τὰ πουλάκια μου!..."

* *

— Λοιπόν! νάκούσης αὐτό, ποὺ σοῦ λέω ἐγώ. 'Ο καπετάν - Πρέκας δὲν πῆγε ἀπ' τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σκοτώθηκε μοναχός του!

Καὶ χτυπούσε τὴ γοθιά του ἀπάνω στὸ τραπέζι τοῦ μαγαζιοῦ ὁ Γιάννης ὁ Μακαρίτης. Τὸ «Μακαρίτης» ἥτανε παρατσούκλι, ποὺ τούχε κολλήσῃ ἀπὸ χρόνια τοῦ Γιάννη τοῦ Σκαρπαλέντζου. Κάνενας δὲν τὸν γνώριζε πιὰ μὲ τ' ἀληθινό του τ' ὄνομα. 'Ο Γιάννης ὁ Καλαφάτης κι' ὁ Γιάννης ὁ Μακαρίτης! "Ετσι τὸν ξέρανε. Μὰ καλαφάτηδες μὲ τὸ ἵδιο τ' ὄνομα ἥτανε κι' ἄλλοι. Γιὰ νὰ τὸν βρῆς ἔπρεπε νὰ γυρέψῃς τὸ Γιάννη τὸν Μακαρίτη. Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, δὲν τούμποιαζε καθόλου γιὰ μακαρίτης. 'Ολοστρόγγυλος, καλοθρεμένος, οδοκόκκινος, μὲ κάτι μάτια γεμάτα φωτιά καὶ πονηρία ἥτανε ζωντανὸς ἀπ' τοὺς

πιὸ ζωντανούς. Μὰ εἶχε ἔνα παράξενο κουσούρι. Δὲν ἔδινε μιὰ πεντάρα γιὰ τὸν ἄλλον ἄνθρωπο, οὔτε τὸν ἔπαιρνε ποτὲ στὸ στόμα του, ὅσο ἡτανε ζωντανός. Οὔτε καλό, οὔτε κακὸ εἴπε ποτέ του γιὰ κανέναν. "Ο, τι καὶ νὰ γινότανε στὸ νησί, δ, τι καὶ νάκανε ἀντρας ἢ γυναῖκα, ἡτανε καλὰ καμωμένο. «Τί νὰ σου κάνῃ ὁ ἄνθρωπος; » Ετσι ἡτανε . . . » κ' ἔκοβε τὴ κουβέντα. 'Απ' τὴ στιγμὴ ὅμως πούκλεινε κανένας τὰ μάτια του, γινότανε δικός του. "Ελεγες πώς βαστοῦσε ἀνοιχτὰ δεφτέρια γιὰ κάθε μακαρίτη, κι' ἄμα τὸν ἔβλεπες σὲ παρέα, ἡτανε σίγουρο πώς μοίραζε κόλυβα. 'Εκεὶ ποὺ καθότανε ὁ Γιάννης ὁ Μακαρίτης, γιὰ ζωντανὸ κουβέντα δὲ στηνότανε ποτές κι' ὅποιος ἥθελε νὰ μάθῃ γιὰ τὰ πεθαμμένα του, ἃς ἔπαιρνε σκαμνὶ νὰ κάτσῃ.

— Λοιπόν! αὐτὸ ποὺ σου λέω ἐγώ . . .

Καὶ ξαναχτύπησε τὴ γροθιά του, κάνοντας νὰ ξεχειλίσῃ μιὰ κανάτα, γεμάτη μπροῦσκο κρασί, ἀπιθωμένη καταμεσῆς τοῦ τραπέζιοῦ.

— Εβίβα! τοῦ εἴπε ὁ Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ, ἔνας βαρελτζῆς ἀπ' τὴν Κούμη, ποὺ τὸν συντρόφευε. Καὶ σήκωσε τὸ ποτῆρι του.

— Γιατὶ τάχα; εἴπε θυμωμένος ὁ Γιάννης ὁ Μακαρίτης. Σοῦ φαίνεται παράξενο τάχα;

— Βρέ, βάλε νὰ πιοῦμε! ξαναεῖπε ὁ Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ. Λόγια σαπέρα θὰ λέμε τώρα;

Καὶ χτύπησε τὸ ἀδειανό του ποτῆρι στὸ τραπέζι, σκουπίζοντας μὲ τὸ ζερδί του τὰ δασά του μουστάκια.

— Καλὰ μάστρο Ρήγα! ἔκανε πειραγμένος ὁ Γιάννης. Μὲ συμπαθᾶς . . . Σὰ μὲ πῆρες γιὰ παλαβό, ποὺ δὲν ξέρω τί λέω . . .

‘Ο Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ χαμογέλασε πρόσχαρα.

— Σὰν τὸ θέλης, μωρὲ μάτια μου, ἔτσι εἶναι. Μήπως εἶπα τὸ ἐνάντιο; Θὰ κακοκαρδίσουμε τώρα γιὰ τὸ μακαρίτη τὸν Πρέκα; Σὰ βαρέθηκε τὴ ζωὴ του καὶ πῆρε βουτιὰ στὸ μῶλο, λογαριασμὸς δικός του! "Ας δώσῃ λόγο ἔκει, ποὺ βρίσκεται. Μετρημένα μονάχα τὰ λόγια σου, νὰ μὴ πᾶνε στ' αὐτιὰ τῆς Εξουσίας καὶ σὲ σέργουννε στὴν Ἀνάκρισι . . .

— Τὴν Εξουσία νὰ τὴν ἀπαυτώσω, μουρμούρισε ὁ Γιάννης, μὲ συμπάθειο! Ή Εξουσία δὲ βλέπει παραπέρα ἀπ' τὴ μύτη της . . . "Αν ἔβλεπε, θὰ καταλάβαινε πώς ὁ καπετάν-Πρέκας πνίγηκε ἀπὸ ἀγάπη. Μάλιστα! Λοιπὸν σου λέω ἐγώ καὶ νὰ μ' ἀκούσῃς, πώς ὁ καπετάν-Πρέκας δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξῃ τὸν καῦμὸ τῆς γρηῆς του. "Οπως μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω. 'Απὸ ἀγάπη πνίγηκε ὁ καπετάν-Πρέκας! 'Ο Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ ἔμπηξε τὰ γέλια. Σοῦ τὸ μήνυσε; εἴπε.

‘Ο Γιάννης ὁ Μακαρίτης πετάχθηκε ἀπάνω θυμωμένος, ἔβαλε τὸ χέρι στὴν τσέπη του καὶ τράβηξε ἔνα μικρὸ πραμματάκι ἀπὸ μέσα.

— Τὸ βλέπεις αὐτό;

— "Ενα δαχτυλίδι.

- Τὸ δαχτυλίδι τοῦ καπετάν - Πρέκα. Τί λές τώρα;
- Πῶς βρέθηκε στὰ χέρια σου;
- Δική μου δουλειά. Τὸ βρῆκα στὸ μῶλο . . .
- Γιατί δὲν τῶδωκες στὴν Ἐξουσία;
- Τὴν Ἐξουσία σοῦ εἶπα τὴν ἔχω ἀπαυτώσῃ. Τὸ δαχτυλίδι θὰ πάγι στὴν εἰκόνα, ποὺ μοῦ παράγγειλε.

Ο Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ τὸν κύτταξε τώρα στὰ μάτια, σὰ χαζός.

- Τῶξερες λοιπόν, θεοσκοτωμένε;
- Δὲν ἥξερα τίποτε, ποὺ νὰ ἔξεραθῶ! Ἐκεῖνο τὸ βράδυ τὸν ἀντάμωσα ποὺ τραβοῦσε κατὰ τὸ μῶλο. « Ἀκου, συμπέθερε! μοῦ λέει. Πάρε τοῦτο τὸ δαχτυλίδι. Ἐμένα τὰ δάχτυλά μου φυρόανανε κ' ἔκει ποὺ ψαρεύω μὲ παίρνει καμμιὰ φορὰ ὁ ὑπνος καὶ θὰ μοῦ πέσῃ στὸ γιαλό. Φύλαξέ το καὶ μοῦ τὸ δίνεις ταχειά. » Μούδωκε τὸ δαχτυλίδι καὶ μὲ καλονύχτισε. Σὲ λίγο κοντοστάθηκε: « Ἀκου, συμπέθερε. Τί νὰ τὸ κάνω τώρα τὸ δαχτυλίδι, σὰν ἔχασα τὸν ἄνθρωπό μου; » Αν περάσῃς ἀπὸ καμμιὰ ἐκκλησία, κρέμασέ το τῆς Παναγιᾶς, γιὰ τὸ συχώριο τῆς Μαριγδοῦ... » Καὶ ὡς ποὺ νὰ καταλάβω, κατηφόρισε βιαστικά. Ἐκανα νὰ τοῦ μιλήσω, μὰ δὲ στάθηκε ν' ἀκούσῃ . . . Εἶχε σκυμμένο τὸ κεφάλι του καὶ κατηφόριζε σὰν νὰ τὸν κυνηγοῦσαν.

— Τί λές, βρὲ παιδί; ἔκανε ὁ Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ, σκυμμένος ἀπάνω στὸ δαχτυλίδι, τριμμένο ἀπ' τὴν πολυκαιρία καὶ φτενόφτενὸ σὰ βελόνα.

- Πιστεύεις τώρα; εἶπε ὁ Γιάννης ὁ Μακαρίτης.
- Ο Ρήγας τοῦ Μαθιοῦ ἔκανε τὸ σταυρό του.
- « Όλα γίνονται στὸν κόσμο, Γιάννη, παιδί μου. Τί νὰ πῶ κ' ἔγω; . . . Θὰ πιοῦμε ἄλλο; »

« Ο Γιάννης ὁ Μακαρίτης ἔσπρωξε τὸ ποτῆρι ἀπὸ μπροστά του.

- Δὲν θέλω πιά. Πάω νὰ κοιμηθῶ. Θάρθης μαζί;
- Πήρε τὸ δαχτυλίδι, τὸ τύλιξε σ' ἔνα παλιόχαρτο καὶ τῶχωσε στὴν τσέπη του. Σηκωθήκανε κ' οἱ δυὸ μαζὶ καὶ πήραν τὸ ἀνήφορο, τρεκλίζοντας μέσα στὰ σκοτάδια.

(Ιούλιος 1914)

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΝΤΕ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

Ο γιατρὸς δ 'Ανάποδος πέντε ἀρρώστειες γιάτρευε,
πέντε φάρμακα ἔφτειαξε, πέντε πληγὲς πάστρευε.
Πέντε 'μέρες πέρασαν, πέντε κακαρώσανε,
πέντε ἥλθαν μόρτισσες, πέντε σαβανώσανε.
Πέντε ἥσαν οἱ ἀρρώστοι, πέντε τάφους σκάψανε,
πέντε οἱ νεκροθάφτιδες, πέντε μάννες κλάψανε!

(Παράφρασις)

ΕΩΣΦΟΡΟΣ